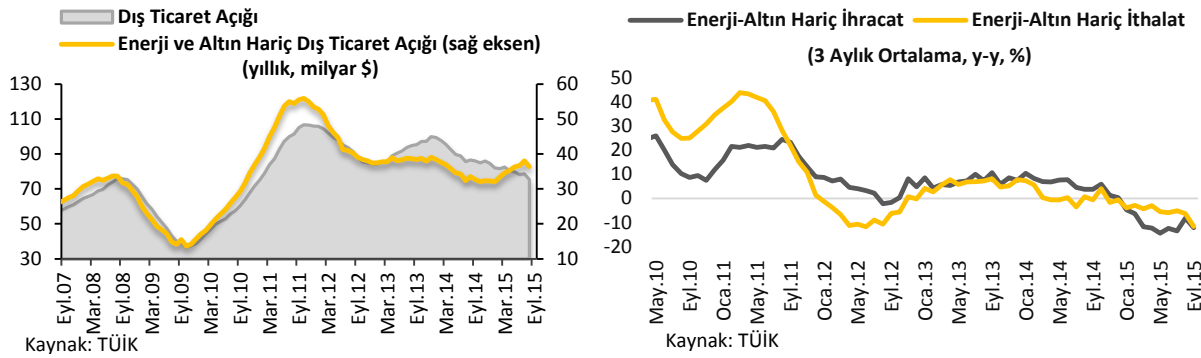


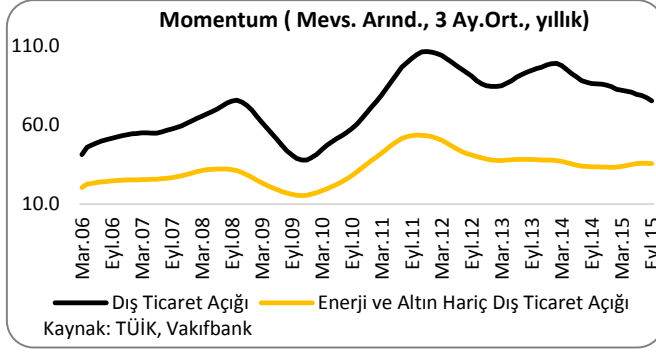
Dış ticaret açığı Eylül ayında 3.7 milyar dolara geriledi.

Dış ticaret açığı petrol fiyatlarındaki düşüşün katkısıyla toparlanmasını Eylül ayında da sürdürdü. İhracat EUR/USD paritesindeki gerilemenin yanı sıra önemli ticaret ortağımız olan ülkelerin ekonomik sorunlar yaşamasının etkisiyle gerilemeye devam ederken ithalat ise kurda görülen yükseliş ve ekonomik aktivitedeki yavaşlama sebebiyle düşüş seyrini Eylül ayında da sürdürdü. İthalatta yaşanan yıllık bazda gerilemenin ihracattaki gerilemeden daha fazla olması Eylül ayında dış ticaret açığının daralmasında belirleyici oldu. Diğer yandan ara malı ithalatı başta olmak üzere sermaye ve tüketim malı ithalatında yıllık bazda gerileme yaşanması ekonomik aktivitede beklenen canlanmanın henüz gerçekleşmediğine işaret etti. Bu haftaki raporumuzda Eylül ayı dış ticaret açığı gelişmelerini yakından inceleyeceğiz.



Eylül ayında dış ticaret açığı 2014 yılının aynı dönemine göre %46.6 azalışla 3.7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Ağustos ayında %40 civarında sert daralma yaşayan dış ticaret açığının Eylül ayında toparlanma hızının arttığı görülüyor. Yıllıklandırılmış dış ticaret açığı ise, geçtiğimiz yılın Eylül ayına göre %16.1 azalarak 72.2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Böylece yıllıklandırılmış dış ticaret açığı son on aydır devam eden düşüş eğilimini Eylül ayında da sürdürmüştü. Enerji ve altın hariç dış ticaret açığı ise, Eylül ayında enerji ve altın hariç ithalatta yaşanan düşüşün katkısıyla yıllık bazda %24.2 daralarak 1.7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Söz konusu pozitif gelişmeye paralel olarak yıllıklandırılmış enerji ve altın hariç dış ticaret açığı da toparlanmasını sürdürerek 35.9 milyar dolara geriledi.

Dış ticaret dengesinin alt bileşenlerine bakıldığında, 11.7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşen ihracatın Eylül ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %14.2 azaldığı ve yılın başından bu yana düşüş eğilimini sürdürdüğü görülüyor. Bu durumda, USD/TL kurundaki artışın ihracatımızda yaratması beklenen pozitif etkinin, önemli ihracat ortağımız olan ülkelerdeki ekonomik sorunların hala devam ediyor olması ve EUR/USD paritesinde yaşanan gerileme sebebiyle yeterince görülmemesinin etkili olduğunu düşünüyoruz. İthalat ise, Eylül ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %25.2 azalarak 15.4 milyar dolar seviyesinde açıklandı. İthalatın düşüş eğilimini koruduğu, gerileme hızının ise Eylül ayında artış gösterdiği dikkat çekiyor. Bu çerçevede, Eylül ayında ithalatın yıllık bazda ihracattan daha fazla gerilemesinin dış ticaret açığının daralmasında etkili olduğu görülüyor. İthalattaki gerilemede etkili olan faktörlerin başında altın ithalatındaki %73.8 azalışın yanı sıra enerji ithalatındaki %38.9'luk düşüş geliyor. Eylül ayında yapılan enerji ithalatının ton olarak yıllık bazda artış göstermesine karşın tutar olarak belirgin düşüş göstermesi, petrol fiyatlarındaki düşüşün dış ticarete yaptığı pozitif katkının devam ettiğine işaret ediyor. Yukarıdaki grafikten de görüldüğü gibi yılbaşıdan bu yana düşüş eğiliminde olan enerji ve altın hariç ihracatın söz konusu bu eğilimi sürdürdüğü görülüyor. Bu durumu özellikle Bölge ekonomilere yapılan ihracatın yıllık bazda daralmaya devam etmesinden de görüyoruz.



Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış seriye göre, Eylül ayında ihracat bir önceki aya göre %5.1, ithalat ise %2.7'lik artış gösterdi. Böylelikle Eylül ayında 3.7 milyar dolar gerçekleşen dış ticaret açığının mevsim ve takvim etkisinden arındırıldığında 4.3 milyar dolar olduğu görülüyor. Dış ticaret açığının momentumuna bakıldığında ise toparlanmanın Eylül ayında artarak devam ettiği dikkat çekiyor. Ekonomik grupların sınıflandırılmasına göre ithalatın alt

kalemlerindeki gelişim ekonomik aktiviteye ilişkin sinyal niteliğinde olması bakımından önemli bir gösterge. Bu bağlamda baktığımızda Eylül ayında da bir önceki aya olduğu gibi ara malı ithalatı başta olmak üzere sermaye malı ihalatı ve tüketim malı ithalatında yıllık bazda gerileme yaşanmaya devam etmesi 3.çeyrekte ekonomik aktivitenin yavaşladığına işaret ediyor. Buna karşılık mevsimsellikten ve takvim etkisinden arındırılmış enerji ve altın hariç dış ticaret açığının artmaya devam ettiği dikkat çekiyor.

Ocak-Eylül Dönemi (Mevs. ve Tak. Arınd.)

Milyar dolar	2014	2015	Değişim (y-y, %)
İhracat	118.4	107.3	-9.4
İthalat	179.8	156.3	-13.1
Dış Ticaret Açığı	-61.4	-49.0	-20.2
Karşılama Oranı (%)	65.8	68.6	--

Kaynak: TÜİK

ilk dokuz aylık dönem itibarıyla ticaret gelişimine bakıldığında ihracatın geçen yılın aynı dönemine göre %9.4, ithalatın ise %13.1 gerileyerek yine diğer ayda olduğu gibi ithalatta yıllık bazdaki gerileme ihracata göre daha fazla gerçekleşmiş oldu. Öte yandan, parite etkisinin devam ettiğini gördüğümüz ihracat parite etkisinden arındırıldığında ilk dokuz aylık dönemde ihracatın

yıllık bazda %0.8 ile daha sınırlı gerilediği görülüyor. Bu gerilemenin ihracatımıza negatif etkisi ise ilk dokuz ayda toplam 10.1 milyar dolar oldu. Aynı dönemde dış ticaret açığı ise, geçen yıla göre %20.2 gerileyerek 49 milyar dolar oldu. Bu bağlamda yılbaşından bu yana gerçekleşen toplam dış ticaret açığındaki toparlanmanın Eylül ayında da devam ettiğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte ithalattaki gerilemenin ihracattan daha fazla olması sebebiyle ihracatın ithalatı karşılama oranının da %68.6'a yükseldiği görülüyor.

Sonuç olarak, Eylül ayında dış ticaret açığı 2014 yılının aynı dönemine göre %46.6 azalışla 3.7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Yıllıklandırılmış dış ticaret açığı ise, geçtiğimiz yılın Eylül ayına göre %16.1 azalarak 72.2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Böylece yıllıklandırılmış dış ticaret açığı son on aydır devam eden düşüş eğilimini Eylül ayında da sürdürmüş oldu. İhracat geçen yıla göre %14.2 gerileyerek 11.7, ithalat ise %25.2 gerileyerek 15.4 milyar dolar oldu. İthalatın yıllık bazda ihracattan daha fazla gerilemesinin yanı sıra ticaret hacminin daralmaya devam etmesi dış ticaret açığının azalışında belirleyici oldu. Eylül ayında AB, Orta Doğu ve Rusya'ya yapılan ihracat ise Eylül ayında geçen yıla göre sırasıyla %8, %26 ve %29.7 azalış gösterdi. Diğer yandan, ithalattaki gerilemede enerji ithalatının ton olarak aylık bazda artış göstermesine karşın tutar olarak belirgin düşüş göstermesi petrol fiyatlarındaki düşüşün dış ticarete yaptığı pozitif katkının devam ettiğine işaret etti. Ancak, petrol fiyatlarındaki geri çekilmenin ithalat kanalıyla dış ticaret açığına olumlu yansımalarına karşın, petrol gelirlerindeki düşüşten olumsuz etkilenen önemli ticaret ortaklarımıza yapılan ihracata olumsuz yansıdığını düşünüyoruz. Önümüzdeki dönemde, Euro Bölgesi ve Rusya ekonomilerinde sınırlı da olsa toparlanma görülmesi ve kurun geldiği seviyeler düşünüldüğünde ihracatın dış ticaret açığının toparlanmasına pozitif katkıda bulunmasını bekliyoruz.

Haftalık Veri Takvimi (02 Kasım– 06 Kasım 2015)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti	
02.11.2015	Türkiye	İmalat PMI (Ekim)	48.8	--	
	ABD	İmalat PMI (Ekim)	54.0	54.0	
		ISM İmalat Endeksi (Ekim)	50.2	50.0	
	Euro Bölgesi	İmalat PMI (Ekim)	52.0	52.0	
	Almanya	İmalat PMI (Ekim)	51.6	51.6	
	Fransa	İmalat PMI (Ekim)	50.7	50.7	
	İtalya	İmalat PMI (Ekim)	52.7	53.1	
	İngiltere	İmalat PMI (Ekim)	51.5	51.4	
	Japonya	İmalat PMI (Ekim)	52.5	--	
	03.11.2015	Türkiye	TÜFE (Ekim, a-a)	%0.89	%1.27
ÜFE (Ekim, a-a)			%1.53	--	
ABD		ISM New York Endeksi (Ekim)	44.5	46.0	
		Fabrika Siparişleri (Ekim)	-%1.7	-%0.9	
04.11.2015	Türkiye	Reel Efektif Döviz Kuru (Ekim)	90.95	--	
	ABD	ADP Özel İstihdam (Ekim)	200 Bin Kişi	180 Bin Kişi	
		Dış Ticaret Dengesi (Ekim)	-48.33 Milyar Dolar	-41 Milyar Dolar	
		Hizmet PMI (Ekim)	54.4	54.5	
	Euro Bölgesi	ISM Hizmetler Endeksi (Ekim)	56.9	56.5	
		Hizmet PMI (Ekim)	54.2	54.2	
	Almanya	ÜFE (Eylül, y-y)	-%2.6	-%3.3	
		Hizmet PMI (Ekim)	55.2	55.2	
		Fransa	Hizmet PMI (Ekim)	52.3	52.3
		İtalya	Hizmet PMI (Ekim)	53.3	53.5
		İngiltere	Hizmet PMI (Ekim)	53.3	54.5
		Japonya	Hizmet PMI (Ekim)	51.4	--
		Tüketici Güven Endeksi (Ekim)	40.6	40.8	
		Haftalık İşsizlik Maaşı Başvuruları	260 Bin Kişi	260 Bin Kişi	
05.11.2015	ABD	Haftalık İşsizlik Maaşı Başvuruları	260 Bin Kişi	260 Bin Kişi	
	Euro Bölgesi	Perakende Satışlar (Eylül, a-a)	%0.0	%0.2	
	Almanya	Fabrika Siparişleri (Eylül, a-a)	-%1.8	%1.0	
İngiltere	Merkez Bankası (BOE) Toplantısı (Kasım)	%0.50	%0.50		
06.11.2015	ABD	İşsizlik Oranı (Ekim)	%5.1	%5.1	
		Tarımdışı İstihdam (Ekim)	142 Bin Kişi	180 Bin Kişi	
	Almanya	Sanayi Üretimi (Eylül, Mevs. Arınd., a-a)	-%1.2	%0.5	
	Fransa	Dış Ticaret Dengesi (Eylül)	-2975 Milyon Euro	-3050 Milyon Euro	
	İngiltere	Sanayi Üretimi (Eylül, y-y)	%1.9	%1.3	
	Japonya	Öncül Göstergeler Endeksi (Eylül, öncül)	103.5	101.8	